

D.H. LAWRENCE

ATINI SÜRÜP GİDEN KADIN

ÇEVİRİ: CAN ÖMER KALAYCI

3.BASKI

klasik

D.H. LAWRENCE
ATINI
SÜRÜP GİDEN
KADIN

Can Klasik

Atını Sürüp Giden Kadın, D.H. Lawrence
İngilizce aslından çeviren: Can Ömer Kalaycı
The Woman Who Rode Away and Other Stories
© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2016

3. basım: Kasım 2024, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ, Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: MY Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Limited Şti.

Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sokak. No:8 Kat:2

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 47939

ISBN 978-975-07-6477-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

D.H. LAWRENCE
ATINI
SÜRÜP GİDEN
KADIN

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Can Ömer Kalaycı

D.H. Lawrence'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Oğullar ve Sevgililer,1985

Bakire ile Çingene, 1990

Gökkuşuğı, 1990

Âşık Kadınlar, 2009

Ölen Adam, 2010

Lady Chatterley'in Âşığı, 2012

Tilki, 2020

D.H. LAWRENCE, 1885'te İngiltere'de doğdu. İlk romanı *Ak Tavuskuşu* 1911'de, ikinci romanı *Günahkâr Ruhlar* 1912'de basıldı. Yarı otobiyografik romanı *Oğullar ve Sevgililer* (1913) Lawrence'ın kendi yaşamöyküsünü, genç bir adamın annesiyle ilişkisi ve bu ilişkinin başka kadınlarla ilişkilerini nasıl etkilediğiyle ilgili güçlü bir psikanalitik incelemeye dönüştürüyordu. 1915'te yayımlanan *Gökkuşuğu*'nda, Brangwen ailesinin üç kuşak öyküsü aracılığıyla toplum ve ruhsal değişimi ele alınıyordu. Kitabın devamı niteliğindeki *Âşık Kadınlar* 1920'de yayımlandı. Onu yine aynı yıl 1920'de *Kayıp Kız*, 1926'da *Kanatlı Yılan*, 1928'de *Lady Chatterley'in Âşığı*, 1929'da *Ölen Adam*, 1930'da *Bakire ile Çingene* adlı romanlar izledi. Aynı zamanda çok iyi bir şair, öykü ve deneme yazarı olan D.H. Lawrence, özellikle romanlarıyla 20. yüzyıl İngiliz edebiyatının en etkili yazarlarından biri oldu. Lawrence, 1930'da Fransa'nın Vence kentinde öldü.

CAN ÖMER KALAYCI, 1963'te doğdu. İstanbul Amerikan Robert Lisesi ve Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Aynı fakültede Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları dalında uzmanlığını, doçentliğini ve 2003 yılında profesörlüğünü aldı. "Çocuk Alerjisi ve Astım" alanında yan dal uzmanlık eğitimini Hacettepe Üniversitesi ve New York State Üniversitesi'nde tamamladı. 2000-2002 yıllarında iki yıl süreyle Harvard Üniversitesi'nde astım konusunda çalıştı. Halen Ankara'da serbest hekim olarak çalışmaktadır. Can Yayınları'ndan diğer çevirileri: *Baskerville'lerin Köpeği*, *Gulliver'in Seyahatleri*, *Atını Sürüp Giden Kadın*, *Quinx ya da Kusursuz Adamın Öyküsü*, *Türkiye'de Şark Garp* ve *Amerikan Tesirleri II*, *Moby Dick*, *Erewhon*, *Ustanın Dersi*, *Canavar*, *Rip Van Winkle*.

İçindekiler

İki Mavi Kuş.....	11
Güneş	31
Atını Sürüp Giden Kadın	61
Gülümseme	107
Sınır Hattı	115
Jimmy ve Umutsuz Kadın.....	147
Son Kahkaha	179
Âşık.....	201
Adaları Seven Adam.....	221
Mutlu Hayaletler.....	253
Hiçbiri.....	309
Şampiyon Sallanan At	337
Hoş Hanımefendi	357

İKİ MAVİ KUŞ¹

Kocasını seven bir kadın vardı ama onunla yaşayamadı. Koca da kendi açısından karısına içtenlikle bağlıydı ama o da kadınla yaşayamadı. Her ikisi de kırkına gelmemişti, ikisi de güzel, ikisi de alımlıydı. Birbirlerini içtenlikle beğeniyorlar ve tuhaf bir şekilde birbirleriyle ebediyen evli olduklarını hissediyorlardı. Birbirlerini başka hiç kimseyi tanımadıkları kadar yakından tanıyorlardı ve birbirlerine herkesten daha fazla tanıdık geliyorlardı.

Ama yine de bir arada yaşayamadılar. Genellikle aralarında bin mil mesafe bulundurdular, coğrafik olarak. Ancak adam İngiltere'nin kasvetinde otururken, aklının bir köşesinde hüznü bir sadakatle karısının ve onun sadık ve vefakâr olmaya duyduğu tuhaf özlemin ve güneşin altında, güneyde yaşadığı ateşli ilişkilerin farkındaydı. Ve kadın, denizin üzerindeki terasta kokteylini içip alaycı bakışlarını gerçekten çok hoşlandığı hayranının koyu esmer yüzüne çevirmişken, kafası aslında genç ve yakışıklı kocasının keskin yüz hatlarıyla meşgul, onun sekreterinden kendisi için bir şey yapmasını nasıl istediğini

1. Belçikalı oyun yazarı Maurice Maeterlinck'in aynı isimdeki oyununa gönderme. Bu oyunda yalnızca bir tane gerçek "mavi mutluluk kuşu" vardır. (Ç.N.)

düşünüyordu: isteğinin memnuniyetle yerine getirileceğini bilen bir adamın o iyi huylu, kendinden emin sesiy-
le.

Sekreter tabii ki ona hayrandı. *Çok* becerikliydi, ol-
dukça genç ve oldukça güzeldi. Kadın adama tapıyordu.
Ama zaten bütün hizmetkârları ona her zaman hayran-
dı: özellikle kadın hizmetkârlar. Erkek hizmetkârları onu
muhtemelen söğüşlerdi.

Bir adamın sekreteri ona hayran ve sen de adamın
karısıysan ne yaparsın? Aralarında yanlış bir şey –bil-
mem anlatabiliyor muyum– olduğundan değil. Aldatma
denecek bir şey değildi aslına bakılırsa. Hayır, hayır! Yal-
nızca genç patron ve onun sekreteriydiler. Adam ona
dikte ederdi, kadın onun için köle gibi çalışır ve ona ta-
pardı ve her şey yolundaydı.

Adam, kadına “hayran” değildi. Bir adamın sekrete-
rine hayran olmasına gerek yoktur. Ama ona güvenirdi.
“Ben Miss Wrexall’a tek kelimeyle güvenirim.” Karısı-
naysa asla güvenemedi. En sonunda, *onun* hakkında öğ-
rendiği tek şey de onun kendisine güvenilmesi gerektiği
gibi bir niyetinin olmadığıydı.

Böylece, bir zamanlar evli olanların o dile gelmeyen
berbat samimiyetiyle arkadaş kaldılar. Genellikle her yıl
birlikte bir tatile çıktılar ve eğer karıkoca olmasalardı bir-
likte eğlenir birbirlerini tahrik edebilirlerdi. Evli olmaları,
son bir düzine yıl boyunca evli kalmış olmaları ve son üç-
dört yıldır birlikte yaşayamamaları gerçeği, birbirlerine
sinir olmalarına neden oldu. İkisinin de diğeriyle ilgili
kendine ait tatsız hisleri vardı. Yine de son derce kibarlar-
dı. Adam bir âlicenaplık abidesiydi ve kadının ne kadar
çok ateşli ilişkisi olursa olsun ona her zaman gerçekten
sevecen bir saygı gösterirdi. Kadının ateşli ilişkileri onun
modern gereksinimlerinin bir parçasıydı. “Ne de olsa ya-
şamam gerek. Sadece ikimiz bir arada yaşayamayacağı-

mız için beş dakika içinde bir tuz sütununa¹ mı dönüşeyim. Benim gibi bir kadının bir tuz sütununa dönüşmesi yıllar sürer. En azından ben öyle olduğunu umarım.”

“Sus!” diye yanıtladı adam. “Sus! Al hepsinin turşusunu kur, kendin kristalleşmeden onlardan hıyar turşusu yap. Benim tavsiyem bu.”

Tam adama göreydi: korkunç zeki ve anlaşılmaz. Kadın hıyar turşusu fikrini iyi kötü kavrayabildi ama “kendi kristalleşmesi” – bu ne anlama geliyordu? Acaba adam kendisinin de gayet güzel turşulaştırıldığını ve daha fazla bekletilmesinin gereksiz olduğunu, bunun tadını bozacağını mı ima ediyordu? Demek istediği bu muydu? Ve kadının kendisi, kendisi de turşunun salamura ve dünyanın çilesi miydi?

Erkek, gerçekten zeki ve anlaşılmaz, üstelik biraz da acayip olunca, ne kadar sinsi olduğu asla kestirilemez. Adam daha uzunca üstdudağı, kibirli ve kıpır kıpır ağızındaki kıvrımla hayran olunacak derecede acayıpti. Öte yandan böylesine yakışıklı, düzgün, artist gibi bir genç adam, nasıl olur da kendini beğenmezdi? Kadınlar onu bu hale getirdi.

Ah şu kadınlar! Erkekler ne kadar iyi olurlardı eğer başka kadınlar olmasaydı.

Bir koca, insana dikte eden, kelimelerini aynen yazıp sonra temize çektiğin bir patrona, bir amire kıyasla olsa olsa bir erkek müsveddesi olabilir. Kocasının söylediği her şeyi yazan bir eş hayal edin. Ama bir sekreter! Patronun her “ve”sini ve “ama”sını sonsuza dek korur sekreter. Menekşe şekeri² yanında hiç kalır.

1. Hz. Lut günah kenti Sodom yok olmadan evine gelen meleklerin teşvikiyle kentten kaçarken melekler asla geriye dönüp bakmamasını söyler. Bu emre uymayan Hz. Lut’un karısı bir tuz sütununa dönüştürülür. Eski Ahit, “Yaratılış”, 19:26. (Ç.N.)

2. Taze mor menekşeler kullanılarak yapılan bir şekerleme. (Ç.N.)

Kuzeyde evin olarak kabul etmen gereken bir yerde, iyi tarafları olduğunu kabul etmekle birlikte nefret edemeyecek kadar aşırı küçümsediğin; ancak yine de pek sevmediğin bir sekretere dikte eden bir koca varken güneş güneşi altında ateşli ilişkiler yaşamak gayet iyi, hoştur. Gözüne bir şey kaçmışken ateşli bir ilişki yaşamak pek de hoş olmaz. Veya aklının bir köşesinde bir şey varken.

Ne yapmalı? Koca tabii ki karısını yollamadı.

“Sekreterin ve işin var,” dedi kadın. “Bana yer yok.”

“Sırf sana ait bir yatak odası ve oturma odası var,” diye yanıtladı adam. “Bir bahçe ve bir arabanın yarısı. Sırf canının istediğini yap. En çok hoşuna giden neyse onu yap.”

“Bu durumda,” dedi, “kış için güneye gideceğim.”

“Peki, git!” dedi adam. “Bundan her zaman hoşlanırsın.”

“Her zaman,” diye yanıtladı kadın.

Ardında bir nebze de olsa ateşli duygular barındıran bir kızgınlıkla ayrıldılar. Kadın bazı bakımlardan tat veren ateşli ilişkilerine döndü. Erkek de işinin başına. Adam çalışmaktan nefret ettiğini söylerdi ama çalışmaktan başka bir şey yapmazdı. Günde on veya on iki saat. İnsanın kendisinin efendisi olması diye buna denir!

Böylece kış yavaş yavaş geçti ve kırlangıçların eve, yani bu durumda kuzeye doğru uçtukları bahar geldi. Bu kış daha önceki bir dizi benzerleri gibi tüketmesi zor bir kış olmuştu. Ateşli kadının gözüne kaçan şey, gözünü kırptıkça daha çok batıyordu. Esmer yüzler karanlık olabilirdi ve buzlu kokteyller biraz parıltı sağlayabilirdi; gözüne kaçan şeyi çıkarmak için olanca gücüyle gözünü kırptı ama nafiye. Mimosanın kokulu toprakları altında, kendi kocası olacak kütüphanesindeki adamı ve daima onun söylediklerini kaydeden o tertipli, ehil ama *sıradan* küçük sekreterini düşündü!

“Bir adam nasıl buna tahammül eder! Kadın nasıl tahammül eder, o sıradan küçük haliyle, bilmiyorum,” diye bağırды kendi kendine kadın.

Bu dikte etme işini kastediyordu, bu, günde on saatlik ilişkiyi, *à deux*¹, aralarında bir kursunkaleminden başka bir şey olmadan, bir de kelimelerin akışı.

Ne yapılmalıydı? İşler düzeleceğine kötüleştmişti. Küçük sekreter, annesini ve kız kardeşini getirmişti mekâna. Anne bir çeşit aşçı-kâhya, kız kardeş bir çeşit üst sınıf hizmetçiydi – ince çamaşır işini yapıyor ve “adam”ın elbiseleriyle ilgileniyor ve şahane bir valelik yapıyordu. Gerçekten de mükemmel bir düzenlemeydi. Yaşlı anne şahane, düz bir aşçıydı, kız kardeş bir *valet de chambre*²’dan istenecek her şeye sahipti, iyi bir çamaşır-cı, üst düzey bir sofrta hizmetçisi ve garson. Ve hepsi de bir dereceye kadar ekonomik. Adamın bütün ilişkilerini ezbere biliyorlardı. Sekreteri bir alacaklı tehlikeli hale gelince kasabaya uçar ve parasal krizleri *her zaman* yumuşatırdı.

“Adam”ın tabii ki borçları vardı ve onları ödemek için çalışıyordu. Karıncaları yardıma çağırarak bir masal prensi olsaydı bile, bu, sekreteri ve ailesini kapatmaktan daha muhteşem olmazdı. Neredeyse hiç para almıyorlardı. Her gün ekmek ve balık mucizesini gerçekleştiriyorlardı.

“Kadın” tabii ki kocasını seven bir eştı; ama onun borçlanmasına yardım ediyordu ve hâlâ pahalı bir nesneydi. Ama kendi “evinde” ortaya çıktığında sekreter ailesi onu en itinalı ilgi ve saygıyla karşılardı. Haçlı Seferleri’nden dönen şövalye bile böylesine bir heyecan ya-

1. (Fr.) İki kişiyle yapılan. (Ç.N.)

2. (Fr.) Erkek oda hizmetçisi. (Ç.N.)

ratmamıştı. Kadın kendisini sadık tebaasını ziyaret eden bir hükümdar, Kenilworth'deki Kraliçe Elizabeth gibi hissetti. Ama yine de çorbasına her zaman bir saç gizlenirdi. Benden yeniden kurtulmaktan nasıl da mutlu olurlardı!

Ama itiraz ettiler. Hayır! Hayır! Bekleyip onun gelmesini umut ediyorlar ve bunun için dua ediyorlardı. Onun orada olması için yanıp tutuşuyorlardı: ev hanımı, “onun” karısı. Ah “onun” karısı. “Onun” karısı! Adamın halesi kadının başının üstünde bir kova gibi duruyordu. Aşçı-anne “halktan” birisiydi, yani buyrukları almaya gelen, üst sınıf hizmetçi olan kızdı. “Yarın öğle ve akşam yemekleri için ne emredersiniz, Mrs. Gee?”

“Genellikle ne yersiniz?”

“Hayır, biz *sizin* söylemenizi istiyoruz.”

“Hayır, siz *genellikle* ne yersiniz?”

“Belli bir şey değil. Anne gider ve bulabildiği en iyi şeyleri seçer, yani güzel ve taze olanı. Ama ona ne alacağını *sizin* söyleyeceğinizi düşündü.”

“Bilmem ki! Bu tip işlerde pek de iyi değilimdir. Her zamanki gibi yapmasını isteyin; en iyisini bildiğine eminim.”

“Belki bir tatlı önerirsiniz?”

“Hayır, tatlıdan hoşlanmam – ve biliyorsunuz Mr. Gee de hoşlanmaz. Yani benim için tatlı yapmayın.”

Bundan daha olanaksız bir şey olabilir miydi! Ev pırıl pırıldı ve rüya gibi işliyordu; onların bu şahane ve neredeyse ilahî tasarrufunu gören beceriksiz ve müsrif bir kadın nasıl olur da onlara karışmaya cesaret edebilirdi! Evi basbayağı hiç masrafsız yönetiyorlardı! Tek kelimeyle muhteşem insanlardı! Ve nasıl da ayaklarının altına gül yapraklarını sererlerdi.

Ama bu onun kendisini yalnızca daha budala hisset-

mesine sebep oldu, sanki kendisi eşekmiş ve çarمیha germe gelecek haftaymış gibi.¹

“Bu ailenin evi iyi çekip çevirdiğini düşünmüyor musun?” dedi adam çekinerek.

“Son derece iyi. Neredeyse romantik derecede iyi!” diye yanıtladı. “Ama sanırım sen de son derece mutlusun?”

“Son derece rahatım,” diye yanıtladı adam.

“Öyle olduğunu görebiliyorum,” dedi kadın. “Şaşılacak kadar! Böylesine bir rahatlık hiç görmemiştim. Bunun senin için kötü olmadığına emin misin?”

Kadın çaktırmadan adamı süzdü. Çok iyi gözüküyordu, kendine özgü aktör havasıyla aşırı yakışıklıydı. İnsanı şaşırtacak kadar iyi giyimliydi ve uşağı tarafından çok iyi bakılmıştı. Ve bir erkeğe çok yakışan ve ancak kendi çöplüğünün efendisi olan horozların edindiğı ve çoğu kendi tavukları tarafından yaratılan o özgüvenli ve güler yüzlü havaya sahipti.

“Hayır!” dedi piposunu ağzından çıkarıp ona tuhaf bir şekilde otuz iki dişyle birden gülümseyerek. “Benim için kötüyümüş gibi mi gözüküyorsunuz?”

“Hayır, gözüküyorsun,” diye yanıtladı derhal: bugünlerde bir kadının doğal olarak düşünmesi gerektiğı gibi, bütün mutluluğun temeli olan adamın sağlığını ve rahatlığını düşünerek.

Sonra, tabii ki artçılara devam etti.

“Belki işin için olabilir ama *senin* için olduğu kadar iyi değil,” dedi oldukça kısık sesle. Bir an için bile işiyle dalga geçilmesine dayanamayacağını biliyordu. Ve adam da onun bu kısık sesini biliyordu.

1. Çarمیha germeyle ilgili olarak günümüze kalan ilk resim Roma’da bulunan anti-Hıristiyan bir graffitidir. MS 50-250 yılları arasında yapıldığı tahmin edilen bu graffitide; bir adam, çarمیha gerilmiş başı eşek şeklinde bir adamın önünde dua etmektedir. Çağdaş Hıristiyan yazarlar, paganların Hıristiyanları eşeğe tapmakla suçladıklarını belirtirler. (Ç.N.)

20. yüzyılın en büyük öykü yazarlarından biri olan D.H. Lawrence'ın bu alandaki dehasının örneklerini sunduğumuz kitaptaki on üç öykü, 1924-1928 yılları arasında yazıldı. Yazarın Birinci Dünya Savaşı sonrasında New Mexico, Meksika, İtalya, Almanya ve İngiltere'deki deneyimlerinden, gözlemlerinden yola çıkarak kaleme aldığı öyküler bunlar. Farklı coğrafyalara, farklı sosyal sınıflara odaklanan öykülerin karakterleri şaşırtıcı birer kendini keşif yolculuğuna çıkmıştır aslında, yaşadıkları tüm maceraların atlattıkları tehlikelerin ardından bir tür aydınlanma yaşar, konumlarının, en içten duygularının farkına varırlar.

D.H. Lawrence'ın büyük gözlem gücünü ve gerçek olaylarla kişileri kusursuz biçimde kurgusal dokuya yerleştirmesini yansıtan öyküler türün meraklıları için gerçek bir hazine.

#dünyaklasikleri #ingilizklasikleri #içyolculuk #keşif #savaşyılları

Kapak resmi: Théodore Géricault

ISBN 978-975-07-6477-6

